

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1915.

Andra kammaren.

Nr 90.

Tisdagen den 25 maj.

Kl. 7 e. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 18 innevarande maj.

§ 2.

Föredrogs och lades till handlingarna särskilda utskottets nr 1 memorial, nr 5, med anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtanden nr 2 och 3 i anledning av dels Kungl. Maj:ts propositioner nr 78 och 79 med förslag till lag om skyddskoppypmning m. m., dels ock med föranledande därav väckta motioner.

§ 3.

Vidare föredrogs särskilda utskottets nr 1, memorial, nr 6, angående avlöning åt dess tjänstemän och vaktbetjäning; och blev utskottets hemställan därvid av kammaren bifallen.

4 §.

Ordet lämnades härefter på begäran till

Interpellation.

Herr Söderberg i Stockholm, som yttrade: Herr talman! Vid Stålprensingsbolaget i Olovström har sedan den 22 april d. å. arbetarna varit förklarade i lockout. Denna lockouts tillkomst är i och för sig av uppseendeväckande art, i det arbetsgivaren, i strid mot det mellan Sveriges Verkstadsförening och vederbörande fackförbund träffade kollektivavtalets bestämmelser, förklarar densamma.

Interpellation.
(Forts.)

Konfliktens orsak är en ren lönefråga. Bolagsledningen hade uppsagt den sedan längre tid gällande ackordsprislistan och ville ha sig rätten tillerkänd, att med varje arbetare personligen överenskomma om ackordspris. Arbetarna ha fordrat fortfarande kollektiv överenskommelse om priserna. Då detta bestämt avslagits av arbetsgivaren, ha arbetarna föredragit att arbeta efter timlön vartill de, enligt det gällande riksavtalet, ha full rätt. Under förebärande av minskad arbetsintensitet hos arbetarna förklarades därpå lockouten, på dag, som förut är nämnt. Detta oaktat riksavtalet mellan arbetsgivare och arbetare föreskriver i vilken ordning tvistefrågor skola påtalas och fullföljas. De arbetare, vilka måst avflytta från platsen, ha fått betygen prickade, och envar med förhållandena förtrogen vet, att detta nästan omöjliggör vinnande av anställning på annat håll.

Den av regeringen tillförordnade särskilde förlikningsmannen har även, i uppfattning om att arbetsgivaren med sitt lockout-åtgörande handlat i strid mot gällande avtal, den 15 maj hemställt, att lockouten skulle hävas och arbetet omedelbart återupptagas.

Detta har av arbetsgivaren avslagits. Enligt meddelande har även Sveriges Verkstadsförenings överstyrelse, vilken icke godkämt lockouten, anmodat bolaget häva densamma.

En var oförvillad iakttagare torde säkerligen finna, att bolagsledningens i fråga åtgöranden äro i högsta grad ansvarlösa. Att i dessa tider, vilkas hårdhet äro för väl kända, för att jag här skall närmare ingå på desamma, åsidosätta gällande avtal och etablera lockout, hade man dock ej trott vara möjligt från en industrilednings sida.

Emellertid, enligt vad som kommit till allmän kännedom i tidningen »Social-Demokraten» för lördagen den 22 maj, har, mitt under det att förhandlingar pågingo i Stockholm mellan huvudorganisationerna för att få ett slut på lockouten, bolaget genom sin direktör hänvänt sig till olika garnisoner för att genom officerarnas bemedling erhålla strejkbrytare till Olovström. Såväl till garnisoner i södra Sverige som i Stockholm ha sådana skrivelser avlåtits.

Skrivelsen ifråga är av följande lydelse:

»Vid härvarande verkstäder finnas för närvarande ett större antal platser lediga, emedan till följd av arbetstvist hela vår arbetarstam är ur tjänst. På grund härav kunna vi inom den närmaste tiden erbjuda arbete och fast anställning åt ordentliga manliga arbetare.

Yrkeskunnighet inom facket ifrågasättes icke under nuvarande förhållanden. De arbetare, som så önska och befinnas därför lämpliga och vilka efter viss tids arbete härstädes uppnå tillräcklig skicklighet, hava utsikt att få befattning som arbetsavsynare, lager- och förrådsbiträden eller liknande stadigvarande befattningar. För det fall att ni äro i tillfälle att skriftligen rekommendera lämpliga, nyktra och ordentliga, helst yngre män, torde

vi få emotse ansökningar, då vi efter prövning ev. skola bereda dem stadigvarande arbete med god förtjänst. Vi åtaga oss att anskaffa logi och inackordering i fabrikernas närhet i hälsosam och vacker trakt åt de personer, som antagas. Interpellation.
(Forts.)

Fri resa beviljas, vilken utbetalas efter 6 mån. anställning.»

Aktstycket är daterat den 15 maj och är alltså utsänt utan att hänsyn tagits till de inför statens förlikningsman pågående förhandlingarna mellan huvudorganisationerna. Bolagets i fråga ringaktning mot t. o. m. den organisation, det självt tillhör, är påfallande. Fördomsfriheten når dock toppunkten i dess tilltag att hänvända sig till militärbefälhavare med anhållan att förskaffa bolaget arbetskraft i stället för de arbetare, som gjorts förvärvslösa.

Den militära chefsmyndighet i Sydsverige, som fick emottaga erbjudandet i fråga betackade sig för denna »arbetsförmedling». Annorlunda dock i Stockholm. Vid Svea artilleriregemente har regementsadjutanten, som även fått emottaga en liknande skrivelse, uppläst densamma inför vederbörande batterimanskap. På batteriordern har vidare tillkännagivits, att anställning kunde vinnas vid Olovström. Lista fanns även av befälet utlagd för teckning, av arbetsvilliga; vidare besked skulle enligt anvisning lämnas på batteriexpeditionen.

Nu borde, enligt mitt förmenande, eftertanken sagt vederbörande på ifrågavarande regemente att ej befatta sig med bolagets skrivelse. Arten av det arbete, som erbjöds, framgick mer än tydligt av angivandet i skrivelsen »*emedan till följd av arbetstvist hela vår arbetarstam är ur tjänst*».

En särdeles billig begäran från arbetarnas sida är, att militärbefälhavare vid fackliga konflikter ej träda emellan som förmedlare av strejkbrytare. Den uppgiften bör, om någon, vara främmande för försvarsväsendet.

Då jag anser, att det av mig relaterade förfarandet av regementsadjutanten på Svea artilleriregemente är i högsta grad olämpligt och för det svenska försvarsväsendet nedsättande, anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för lantförsvarsdepartementet framställa följande spörsmål:

1) Har det kommit till herr statsrådets kännedom, att av officerare vid regementen befattning tagits med anskaffande av arbetare till industriella företag, där konflikt mellan arbetare och arbetsgivare är rådande?

2) Om så är fallet, anser herr statsrådet, att från hans sida åtgärder böra vidtagas för att förebygga ett återupprepande härav?

Då icke många dagar återstå på denna riksdag, ber jag, herr talman, att min anhållan att få framställa denna interpellation måtte nu omedelbart bifallas.

Ifrågavarande anhållan bifölls.

5 §.

Herr vice talmannen meddelade, att herr statsrådet och chefen för lantförsvarsdepartementet tillkännagivit, att han ämnade vid morgondagens sammanträde besvara herr E. A. Nilsons i Örebro interpellation angående officers- och underofficersutbildningen vid armén.

§ 6.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från bankoutskottet:

nr 178, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 och 6 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension m. m.;

nr 179, i anledning av väckt motion om pension åt professorn vid Lunds universitet J. E. Lehmann; och

nr 180, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fyllnadspension åt bandirektören vid statens järnvägar F. B. H. Santesson;

från jordbruksutskottet:

nr 9, angående regleringen av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet; samt

från särskilda utskottet nr 2:

nr 181, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående anskaffande av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot (hästutskrivningslag), dels ock i anledning av samma proposition väckta motioner;

nr 182, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 och 2, § 3, § 5 mom. 3, § 7 mom. 3 samt § 8 mom. 2 och 3 i lagen den 24 maj 1895 angående skyldighet för kommuner och enskilda att fullgöra rekvisitioner för krigsmaktens behov;

nr 183, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 21 september 1906 om automobiltrafik; och

nr 184, angående ersättning i vissa fall för inkvartering, som föranletts av den under år 1914 anbefallda mobilisering av vissa av rikets stridskrafter.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes:

sammansatta stats- och lagutskottets nr 2 memorial, nr 4,

i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut angående skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om utbildning av landstörmsbefäl;
bevillningsutskottets betänkande, nr 41, angående beräkning av bevillningarna för år 1916; och
särskilda utskottets nr 2, memorial, nr 6, angående avlöning åt dess tjänstemän.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 7,32 e. m.

In fidem
Per Cronvall.
